

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I LEKKIEGO ORAZ KOMUNIKACJI

z dnia 29 grudnia 1986 r.

w sprawie krajowych norm ubytków naturalnych paliw płynnych powstających podczas składowania, przyjmowania i wydawania oraz w transporcie samochodowym.

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz. U. Nr 44, poz. 301, z 1956 r. Nr 54, poz. 244 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115) oraz § 8 ust. 1 pkt 1 i § 9 ust. 1 i 2 zarządzenia nr 27 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1983 r. w sprawie zasad i trybu oraz organów właściwych do ustalania norm ubytków naturalnych (Monitor Polski Nr 30, poz. 161) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się krajowe normy ubytków naturalnych paliw płynnych, powstających podczas składowania, przyjmowania i wydawania oraz w transporcie samochodowym, określone w tabelach nr 1—10, zwane dalej „normami ubytków”, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 2. Norm ubytków nie stosuje się w jednostkach podległych Ministrom Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych.

§ 3. Ustala się odmienne normy ubytków dla okresu letniego i okresu zimowego.

§ 4. Normy ubytków określone w załączniku nr 1 są wielkościami maksymalnymi i mogą być stosowane tylko w razie udokumentowanego powstania ubytku.

§ 5. Sposób stosowania norm ubytków określa instrukcja stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Traci moc zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 20 grudnia 1958 r. w sprawie norm ubytków naturalnych produktów i surowców naftowych (Monitor Polski z 1959 r. Nr 4, poz. 17).

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Przemysłu Chemicznego i Lekkiego: E. Grzywa
Minister Komunikacji: J. Kamiński

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Ministrów Przemysłu Chemicznego
i Lekkiego oraz Komunikacji z dnia
29 grudnia 1986 r. (poz. 15)

Tabela nr 1
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS SKŁADOWANIA W NAZIEMNYCH
ZBIORNIKACH NIEIZOLOWANYCH

Lp.	Produkt	Ubytki w kg na 1 m ² powierzchni parowania miesięcznie w okresie	
		zimowym	letnim
1	2	3	4
1	Benzyny silnikowe samochodowe	1,300	3,050
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	1,200	2,650
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów, nafty	0,140	0,400
4	Oleje napędowe	0,040	0,100
5	Oleje opałowe	0,050	0,100

Uwagi: 1. Normy ubytków paliw płynnych, składowanych w zbiornikach z dachami pływającymi, ustala się:

- 1) na okres letni — w wysokości 80% normy podanej w tabeli,
- 2) na okres zimowy — w wysokości 70% normy podanej w tabeli.

2. Zbiornik uważa się za naziemny, jeżeli jego dno znajduje się na jednym poziomie lub powyżej najniższej rzędnej przylegającego terenu.

Tabela nr 2
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS SKŁADOWANIA W ZBIORNIKACH PODZIEMNYCH

Lp.	Produkt	Ubytki w kg na 1 m ² powierzchni parowania miesięcznie w okresie	
		zimowym	letnim
1	2	3	4
1	Benzyny silnikowe samochodowe	0,390	1,200
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	0,350	1,000
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów, nafty	0,070	0,160
4	Oleje napędowe	0,020	0,050
5	Oleje opałowe	0,020	0,040

Uwaga: Zbiornik o osi głównej pionowej uważa się za podziemny, jeżeli najwyższy poziom cieczy w zbiorniku znajduje się poniżej najniższej rzędnej przylegającego terenu, nie mniej niż 0,2 m.

Do podziemnych zalicza się również zbiorniki o osi głównej poziomej, posiadające obsypanie warstwą ziemi o grubości co najmniej 1 m przy magazynowaniu paliw płynnych, z wyjątkiem olejów opałowych, a co najmniej 0,5 m — przy magazynowaniu olejów opałowych.

Tabela nr 3
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS SKŁADOWANIA W ZBIORNIKACH PRZEWOŹNYCH, BECZKACH,
KANISTRACH ORAZ INNYCH OPAKOWANIACH SKŁADOWANYCH W POMIĘSZCZENIACH NAZIEMNYCH
I NIEZADASZONYCH

Lp.	Produkt	Rodzaj opakowania	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy miesięcznie w okresie	
			zimowym	letnim
1	2	3	4	5
1	Benzyny silnikowe samochodowe	zbiorniki przewoźne, beczki, kanistry	0,060	0,100
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	„	0,040	0,080
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów, nafty	„	0,015	0,020
4	Oleje napędowe	„	0,010	0,015

Uwaga: Normy ubytków podczas składowania oblicza się w odniesieniu do średniego zapasu w miesiącu.

Tabela nr 4
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS SKŁADOWANIA W BECZKACH, KANISTRACH ORAZ
INNYCH OPAKOWANIACH SKŁADOWANYCH W POMIĘSZCZENIACH PODZIEMNYCH

Lp.	Produkt	Rodzaj opakowania	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy miesięcznie w okresie	
			zimowym	letnim
1	2	3	4	5
1	Benzyny silnikowe samochodowe	beczki, kanistry	0,050	0,975
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	„	0,040	0,050
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów. nafty	„	0,010	0,020
4	Oleje napędowe	„	0,005	0,010

Uwaga: Normy ubytków podczas składowania oblicza się w odniesieniu do średniego zapasu w miesiącu.

Tabela nr 5
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PRZY PRZYJMOWANIU PALIW

Lp.	Produkt	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy przyjętej do:							
		zbiorników		cystern kolejowych i samochodowych		beczek i zbiorników przewoźnych		drobnego opakowania	
		w okresie		w okresie		w okresie		w okresie	
		zimowym	letnim	zimowym	letnim	zimowym	letnim	zimowym	letnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Benzyny silnikowe samochodowe	0,050	0,080	0,060	0,090	0,150	0,150	0,220	0,220
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	0,045	0,075	0,055	0,080	0,140	0,140	0,220	0,220
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów. nafty	0,015	0,025	0,025	0,040	0,070	0,080	0,090	0,130
4	Oleje napędowe	0,015	0,015	0,015	0,020	0,050	0,070	0,075	0,100
5	Oleje opałowe	0,040	0,035	0,040	0,035	0,050	0,040	—	—

Tabela nr 6
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PRZY WYDAWANIU PALIW

Lp.	Produkt	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy wydanej z:							
		zbiorników		cystern kolejowych i samochodowych		beczek i zbiorników przewoźnych		drobnych opakowań	
		w okresie		w okresie		w okresie		w okresie	
		zimowym	letnim	zimowym	letnim	zimowym	letnim	zimowym	letnim
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Benzyny silnikowe samochodowe	0,050	0,080	0,090	0,125	0,150	0,150	—	—
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	0,045	0,075	0,055	0,080	0,140	0,140	0,220	0,220
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów. nafty	0,015	0,025	0,025	0,040	0,070	0,080	0,090	0,130
4	Oleje napędowe	0,015	0,015	0,015	0,020	0,050	0,070	0,075	0,100
5	Oleje opałowe	0,040	0,035	0,040	0,035	0,050	0,040	—	—

Tabela nr 7
NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH W OGÓLNODOSTĘPNYCH I GARAŻOWYCH STACJACH PALIW

Lp.	Produkt	Ubytki w procentach w odniesieniu do objętości wydawanych paliw w okresie	
		zimowym	letnim
1	2	3	4
1	Benzyny silnikowe (etylina) i mieszanki do dwusuwów	0,050	0,100
2	Olej napędowy	0,020	0,030

Uwaga: Normy określone w tabeli dotyczą ubytków powstających podczas składowania, przyjmowania i wydawania.

Tabela nr 8

**NORMY UBYTKÓW GAZU PŁYNNEGO POWSTAJĄCYCH PODCZAS SKŁADOWANIA, PRZYJMOWANIA
I WYDAWANIA**

Lp.	Rodzaj czynności	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy w okresie	
		zimowym	letnim
1	2	3	4
1	Przyjmowanie z cystern kolejowych i autocystern do zbiorników oraz ze zbiorników do cystern	0,150	0,200
2	Składowanie w zbiornikach stałych i przenośnych oraz w butlach	0,220*)	0,250*)
3	Wydawanie ze zbiorników do butli	0,400	0,600
4	Wydawanie ze zbiorników przenośnych (w tym z butli) do butli turystycznych do 5 kg	10,000	10,000 lub 15,000**)

*) Normy ubytków podczas składowania oblicza się w odniesieniu do średniego zapasu w miesiącu.

**) Norma może być stosowana tylko w razie używania urządzeń typu przelewowego do napełniania butli turystycznych i nie obejmuje pozostałości gazu w butli.

Tabela nr 9

NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS WYDAWANIA I ROZLEWU PALIW DO DROBNYCH OPAKOWAŃ

Lp.	Produkt	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy w okresie			
		zimowym		letnim	
		butelki	balony	butelki	balony
1	2	3	4	5	6
1	Benzyny ekstrakcyjne	1,800	1,300	2,000	1,500
2	Benzyny do lakierów	1,600	1,200	1,800	1,300
3	Nafta do prymusów	1,700	—	1,900	—

Tabela nr 10

NORMY UBYTKÓW POWSTAJĄCYCH PODCZAS TRANSPORTU SAMOCHODOWEGO POJAZDAMI Z CYSTERNĄ

Lp.	Produkt	Odległość przewozu w km	Ubytki w procentach w odniesieniu do masy w okresie	
			zimowym	letnim
1	2	3	4	5
1	Benzyny silnikowe	do 50	0,080	0,100
		51—100	0,100	0,150
		101—200	0,110	0,170
		powyżej 200	0,180	0,200
2	Benzyny lotnicze, benzole, izooktan techniczny, benzyny ekstrakcyjne, benzyna apteczna i do lamp górniczych	do 50	0,020	0,030
		51—100	0,050	0,080
		101—200	0,070	0,090
		powyżej 200	0,090	0,130
3	Paliwa do silników odrzutowych, benzyny do lakierów	do 50	0,020	0,030
		51—100	0,040	0,060
		101—200	0,060	0,080
		powyżej 200	0,070	0,110
4	Nafty i oleje napędowe	do 50	0,010	0,020
		51—100	0,020	0,050
		101—200	0,030	0,070
		powyżej 200	0,050	0,090
5	Oleje opałowe	do 200	0,050	0,080
		powyżej 200	0,070	0,090

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Ministrów Przemysłu Chemicznego
i Lekkiego oraz Komunikacji z dnia
29 grudnia 1986 r. (poz. 15)

INSTRUKCJA W SPRAWIE STOSOWANIA NORM UBYTKÓW

Przepisy ogólne.

1. Normy ubytków służą do obliczania dopuszczalnych ubytków naturalnych i określania, czy rzeczywiste ubytki mieszczą się w granicach norm, czy też je przekraczają. Faktyczne ubytki powstałe w okresie obliczeniowym ustala się i rozlicza wyłącznie na podstawie spisu z natury. Rzeczywiste ubytki wykraczające poza granice ustalone normami ubytków należy traktować jako niedobory ponadnormatywne.

2. Ubytki w granicach norm i ubytki faktyczne ustala się i rozlicza zgodnie z zarządzeniem Ministra Gospodarki Materialowej z dnia 14 grudnia 1983 r. w sprawie zasad opracowywania i stosowania norm ubytków naturalnych oraz stałego doskonalenia metodyki ustalania wysokości ubytków w gospodarce magazynowej i transporcie (Monitor Polski Nr 42, poz. 243).

3. W zależności od miejsca powstania oraz czynności związanych z obrotem ubytki dzielą się na powstające w czasie:

- 1) przyjmowania i wydawania,
- 2) składowania,
- 3) transportu.

4. Ogólne wielkości ubytków w granicach norm ustala się przez sumowanie norm ubytków powstałych przy składowaniu, przyjmowaniu, wydawaniu oraz w transporcie, oddzielnie dla każdego asortymentu za dany okres obliczeniowy, zgodnie z tabelami norm ubytków.

5. Przy obliczaniu ubytku powstałego częściowo w okresie letnim i zimowym sumuje się wielkości obliczane oddzielnie dla każdego okresu.

6. Przez okres letni rozumie się okres od dnia 1 kwietnia do dnia 31 października, a przez okres zimowy — okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca.

Przepisy szczegółowe.

7. Normy ubytków powstających w zbiornikach oblicza się w kilogramach od powierzchni parowania za okres obliczeniowy. Za każdy dzień składowania nalicza się 1/30 normy miesięcznej.

8. Powierzchnię parowania dla każdego poziomego i pionowego zbiornika cylindrycznego ustala się jako wielkość niezmienną na podstawie ekspertyzy terytorialnie właściwego urzędu miar lub według wzorów (1) i (2).

9. Dla pionowych zbiorników cylindrycznych powierzchnię parowania oblicza się na podstawie tablic objętości zbiorników według wzoru:

$$F = \frac{V}{H} \quad (1)$$

gdzie: F — powierzchnia parowania w m²,

V — objętość gazu w litrach, odpowiadająca połowie maksymalnej wysokości słupa gazu; odczytanej w tablicach objętości zbiorników dla danego zbiornika,

H — połowa maksymalnej wysokości słupa cieczy w milimetrach; odczytana w tablicach objętości zbiorników dla danego zbiornika.

10. W zależności od średniego wykorzystania objętości pionowych zbiorników cylindrycznych w okresie obliczeniowym normy ubytków podane w tabelach nr 1 i 2*) mnoży się przez współczynnik przeliczeniowy ustalony następująco:

średnie wykorzystanie	80% i powyżej	70%	60%	50%	40%	30%	20% i poniżej
współczynnik przeliczeniowy	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,3

11. Średnie wykorzystanie zbiornika oznacza stosunek procentowy średniej arytmetycznej codziennych końcowych stanów zapasów wykazanych w kartotece zbiornika w okresie obliczeniowym do określonego w tonach dopuszczalnego napełnienia zbiornika. Dopuszczalne napełnienie oblicza się mnożąc maksymalną objętość podaną w tablicach objętości zbiorników przez gęstość produktu, ustaloną w dniu inwentaryzacji.

12. Do zbiorników cylindrycznych z dachami płaskimi, bez względu na stopień wykorzystania objętości, należy stosować współczynnik przeliczeniowy 1,0.

13. Dla poziomych zbiorników cylindrycznych określa się powierzchnię parowania przy przyjętym napełnieniu zbiornika równym 75% jego objętości, niezależnie od stopnia napełnienia zbiornika. Powierzchnię tę oblicza się według wzoru:

$$F = 0,865 \times d \times l \quad (2)$$

gdzie: F — powierzchnia parowania w m²,

d — średnica zbiornika w metrach,

l — długość zbiornika w metrach,

0,865 — stały współczynnik.

14. Ubytki powstałe podczas składowania w okresie obliczeniowym ustala się oddzielnie dla każdego produktu według wzoru:

$$X = (F_1 \times H_1 + F_2 \times H_2 + \dots + F_n \times H_n) \times E \quad (3)$$

gdzie: X — dopuszczalny ubytek w kilogramach,

F_{1...n} — powierzchnia parowania zbiorników, w których przechowywano produkt w okresie obliczeniowym, w m²,

H_{1...n} — liczba miesięcy, w ciągu których produkt był przechowywany,

E — norma ubytków w kg/m² powierzchni parowania miesięcznie, zgodnie z tabelami nr 1 i 2*).

Przykład:

Przechowuje się benzynę samochodową w 3 stojących zbiornikach naziemnych nie izolowanych o objętości po 700 m³. Powierzchnia parowania zbiorników wynosi po 99 m². Należy obliczyć ubytek za jeden kwartał w okresie letnim, gdy zbiorniki były wykorzystane średnio w 75%, 60% i 90%, a czas składowania wynosił odpowiednio 3 miesiące, 2 miesiące i miesiąc. Według tabeli nr 1*) norma ubytku dla benzyny silnikowej samochodowej w okresie letnim wynosi 3,050 kg/m² miesięcznie. Współczynnik wynikający ze stopnia wykorzystania zbiorników kształtuje się dla poszczególnych zbiorników w

wysokości odpowiednio 1,25, 2,0, 1,0. Ubytek wynosi w zbiorniku:

- I $99 \times 3 \times 3,050 \times 1,25 = 1132,3 \text{ kg}$,
 II $99 \times 2 \times 3,050 \times 2,0 = 1207,8 \text{ kg}$,
 III $99 \times 2,5 \times 3,050 \times 1,0 = 754,9 \text{ kg}$.

15. Ubytki powstające podczas składowania paliw w zbiornikach przewoźnych, beczkach, kanistrach oraz innych opakowaniach oblicza się w procentach w odniesieniu do masy średniego miesięcznego zapasu według wzoru:

$$X = 0,01 \times Q \times E \times H \text{ (kg)} \quad (4)$$

gdzie: X — ubytek podczas składowania w kg,
 Q — średni miesięczny zapas paliwa w kg,
 E — norma ubytku według tabeli nr 3*),
 H — liczba miesięcy składowania.

16. Średni zapas oblicza się przez dodanie codziennych końcowych stanów zapasów wykazywanych w karcie towarowej za okres obliczeniowy i podzielenie uzyskanej sumy przez liczbę dni okresu obliczeniowego.

17. Ubytki powstające podczas przyjmowania i wydawania oblicza się w kilogramach od masy przyjętego lub wydanego produktu według wzoru:

$$R = 0,01 \times (P_1 \times E_1 + P_2 \times E_2 + \dots + P_n \times E_n) \quad (5)$$

gdzie: R — ubytek w kilogramach,
 P_1, P_2, \dots, P_n — masa przyjętego lub wydanego produktu w kilogramach,

E_1, E_2, \dots, E_n — normy ubytków powstających w czasie przyjmowania lub wydawania według tabel nr 5 i 6*).

18. Przy operacjach wewnątrzzakładowych w czasie przepompowywania paliw ze zbiornika do zbiornika ubytek oblicza się tak, jak przy wydawaniu i przyjmowaniu.

19. Wielkość ubytków paliw, powstających w ogólnodostępnych i garażowych stacjach paliw, oblicza się od objętości wydanych produktów w okresie obliczeniowym na podstawie norm ubytków według tabeli nr 7*).

20. Ubytki gazu płynnego powstające podczas przyjmowania, składowania i wydawania oblicza się według wzorów (4) i (5), z zastosowaniem norm ubytków podanych w tabeli nr 8*).

21. Ubytki powstające przy rozlewie do drobnych opakowań oblicza się od masy produktu nalanego do drobnego opakowania, z uwzględnieniem opakowania i okresu zimowego lub letniego i z zastosowaniem norm określonych w tabeli nr 9*).

22. Ubytki paliw powstające w czasie transportu ustala się oddzielnie dla każdej dostawy przez pomnożenie masy produktu przewożonego przez wielkość normy podanej w tabeli nr 10*), z uwzględnieniem okresu letniego lub zimowego oraz odległości przewozu.

*) Dotyczy tabel określonych w załączniku nr 1 do zarządzenia.